
UNA ALTRA ESPANYA ÉS POSSIBLE

10 de març de 2004

INTERVENCIÓ DE JOSÉ MONTILLA

Bon dia, senyores i senyors.

Vull donar les gràcies, en primer lloc a Tribuna Barcelona, per posar a disposició dels diferents candidats i candidates a aquestes eleccions generals aquesta valuosa tribuna pública.

A l'amic Joan Rosell per les seves paraules de presentació. I a tots vostès per haver volgut compartir aquest dinar i el posterior col·loqui amb un candidat oficiant de conferenciant.

La veritat és que vull aprofitar aquesta oportunitat per a compartir algunes reflexions que es troben en el fons dels arguments que els socialistes esgrimim des de fa temps i que donen sentit a una part -des del meu punt de vista fonamental-, de la nostra alternativa en aquesta campanya electoral.

Hem permetran que no aprofiti aquesta tribuna per a fer esment dels eixos programàtics –en el terreny econòmic, social, cultural, territorial o en la dimensió internacional- que he anat desenvolupant al llarg de les darreres setmanes.

Aquests dies de campanya he tingut l'oportunitat d'explicar las nostres propostes polítiques en el camp econòmic, de la política industrial, de l'habitatge, del suport a les famílies, a la joventut, les infraestructures, etc.. I, per tant, m'han de permetre que avui no parli en particular sobre aquests aspectes.

Vull, en canvi, aprofitar aquesta ocasió per a compartir amb tots vostès una aproximació al ferm compromís dels socialistes amb l'enfortiment i millora de la qualitat de la nostra democràcia.

I voldria començar fent-los una reflexió general sobre l'accés al poder del Partit Popular i de José María Aznar el 1996.

Sense memòria no hi ha possibilitat de cap reflexió seriosa.

Però també perquè aquest exercici de memòria política confirma, malauradament, que la dreta espanyola ha introduït un estil d'atacar a l'adversari i de defensar les seves posicions que ens allunya d'aquell desig - modern, "civilitzat" i europeu- de discutir i confrontar-nos políticament en una democràcia.

Amb la Transició, després de 40 anys de dictadura, vam conquerir les nostres llibertats i drets que han fet possible que aquest país desenvolupés una democràcia admirada per la seva capacitat d'articular voluntats diverses.

Tot plegat es va expressar en l'impuls d'un model institucional de convivència cívica i solidària en la pluralitat de nacions i llengües.

Aquest model va respondre a unes necessitats històriques, però mai no es va plantejar com inamovible o inalterable. Es va expressar en els Pactes de la Moncloa que van donar lloc a un compromís plural sobre les bases socials i econòmiques del desenvolupament a Espanya.

Es va expressar en una pràctica política basada en el diàleg amb l'adversari, en el debat sobre els punts de vista divergents.

Aquell diàleg -expressió d'un gresol de sensibilitats ideològiques, de valors i identitàries- fou el fonament de la jove, imperfecta -per suposat-, però alhora avançada democràcia espanyola.

El PP va guanyar per la mínima les eleccions de 1996 després d'una intensa i duríssima campanya de desprestigi personal i polític contra Felipe González i contra els seus ministres més destacats, com el vice-president Narcís Serra.

Foren els anys de la crispació i de la rancúnia, on la dreta espanyola ja va fer servir d'una manera absolutament impúdica la qüestió de la lluita antiterrorista.

El PP va desqualificar les institucions democràtiques i va exercir una oposició deslleial, en matèria antiterrorista però també en relació a Europa.

Qui no se'n recorda d'aquell qualificatiu de "pidolaire" (pedigüeno) que Aznar va llançar a la cara de Felipe González quan la Cimera europea d'Edimburg en el moment en què es discutien el futur dels fons de cohesió, tan importants per a Espanya.

Indubtablement, el govern socialista va cometre errors al llarg de tretze anys. Però també és veritat que els va pagar políticament, amb dimissions, i electoralment a les urnes.

Però és important recordar que Felipe González va decidir avançar les eleccions generals, el març de 1996, per posar fi a l'ambient políticament irrespirable que havia propiciat el PP amb la destacada col·laboració d'alguns mitjans de comunicació madrilenys.

Durant aquell temps la política espanyola va decantar-se cap a un clima d'histèria antisocialista i antinacionalista (particularment anticatalana).

La criminalització de l'adversari, del govern socialista, dels seus socis parlamentaris, i una visió tenebrista i catastròfica d'Espanya van marcar aquella campanya electoral, la més dura des del restabliment de la democràcia.

Tanmateix, el 3 de març de 1996, el PP va quedar-se molt i molt lluny de la majoria absoluta a la qual aspirava.

Aznar va ser escollit president amb una estima popular particularment baixa i un suport electoral fràgil.

Quatre anys més tard, l'any 2000 el PP va aconseguir -aquest cop sí- la majoria absoluta, en un moment en el que el PSOE vivia una forta crisi interna.

Aznar s'havia hagut d'entendre per governar amb CiU i PNB, forces que anteriorment havia dimonitzat fins a extrems insultants i delirants. Eren els anys que el Sr. Aznar parlava de l'entorn d'ETA com a Movimiento de Liberación Nacional Vasco.

És amb la consecució d'aquesta nova majoria absoluta quan la dreta espanyola es descara i reprèn el projecte polític ajornat el 1996.

La majoria absoluta li serveix ara al PP per iniciar una deriva regressiva tant des del punt de vista de les formes democràtiques com pel que fa al contingut de la política autonòmica, amb la reivindicació d'un discurs neocentralista i l'ostentació d'un patriotisme tronat de banderes gegantines.

Han menyspreat el mosaic d'expressions de llibertat religiosa, nacional, lingüística i familiar, que no s'ajustava al seu patró, promovent un arquetipus de persona unidimensional, només atenta a l'afany de lucre i a la necessària submissió al poder a fi de maximitzar els seus beneficis personals.

Han arruïnat el concepte de democràcia sorgit de la transició amb la intenció que la participació política es confongués amb l'adhesió incondicional a les seves tesis autoritàries.

I això ha provocat, entre d'altres coses, el bloqueig d'un model d'Estat essencialment basat en el pluralisme com és l'Estat de les Autonomies.

Aquest govern ha menyspreat el Parlament, prescindint de la seva tasca legislativa i de control.

El Govern del PP ha donat l'esquena al Parlament. S'ha negat frontalment a comparèixer al Parlament per donar compte dels seus actes. Ni la guerra, ni el Prestige, ni el Pla Hidrològic, ni les mobilitzacions ciutadanes han estat motiu suficient perquè fossin discutits, a fons, a la cambra que ens representa a tots i a totes.

En definitiva, hem pogut veure un govern sense control i que legisla sense discutir, sense deliberar.

La majoria absoluta del PP ens deixa una Espanya on els governants no donen explicacions dels seus actes, ni de les seves incompetències.

I sense diàleg la política es converteix en una religió, en un conjunt unitari de creences i veritats absolutes.

El PP ha actuat en la política espanyola des d'una trinxera, sentint-se dipositari de veritats absolutes i definitives.

Això l'ha portat a desqualificar l'adversari, a menysprear les propostes i punts de vista d'aquells que pensem de manera diferent a ells, reduint al mínim, al seu mínim, les opcions de solució als problemes dels espanyols i de les espanyoles.

Aquesta forma de fer política és la negació d'ella mateixa. La política és un exercici públic de discussió, reflexió, debat i decisió. Un esforç per trobar noves vies de solució, no LA SOLUCIÓ.

Vull parlar també de la Constitució, i vull parlar clar.

El PP ha arribat, com sempre, tard i malament. Accepta la realitat quan no li queda més remei, quan l'ha d'acceptar perquè la realitat s'acaba imposant.

Tots sabem que bona part del que era llavors Alianza Popular no va recolzar la Constitució de 1978, entre ells el Sr. Aznar.

Ara, en canvi, intenten patrimonialitzar-la. Ara, paradoxalment, volen erigir-se com els grans defensors constitucionals, però vulnerant la seva essència, com a norma suprema que, a través del pacte i l'acord pot ser millorada, modificada i posada al dia per a donar resposta als nous interrogants dels nous temps.

També en política social, particularment en matèria educativa i laboral, l'acció legislativa i de govern s'ha situat en una posició molt dura que trenca les línies del consens i els acords sectorials, no tan sols amb la gairebé totalitat dels grups parlamentaris a les Corts, sinó també amb els agents socials, els professionals, la Universitat o els sindicats.

I en política internacional la deriva regressiva del govern majoritari del PP ha destrossat la nostra aposta més contemporània per la construcció europea com a primera prioritat exterior.

Els Governos del PP han col·locat la política exterior espanyola, els nostres interessos, al servei de l'estratègia de l'administració Bush, reduint el nostre paper al d'un súbdit dòcil i submís.

Països més propers des de tots els punts de vista als EUA com Xile i Mèxic han estat capaços de mantenir una major dignitat política davant l'unilateralisme bel·licista de Bush.

Davant la voluntat d'inventar-se un nou ordre mundial, en base a unes noves doctrines unilaterals i preventives en matèria de seguretat.

D'ençà l'arribada de Bush al poder, la política exterior espanyola ha anat del bracet de la dreta extrema nord-americana.

I això ha debilitat greument la fràgil arquitectura europea en seguretat i defensa. Avui Espanya se situa tristament fora del nucli de decisions i d'impuls en la construcció europea. Avui som un país sense projecte, únicament preocupat per interessos molt immediats, que tampoc som capaços de defensar amb eficàcia.

Amb els resultats de 1996, el PP havia promès un gir al centre i, fins i tot, pel que fa a Catalunya, el PPC s'havia volgut situar dins de la tradició política del catalanisme. El cert és que, a partir de les eleccions de 2000, la dreta torna a les seves posicions ideològiques anteriors.

La personalitat especialment autoritària d'Aznar impulsa decididament al PP a unes posicions extremes, irreconciliables amb els agents socials, i a uns gestos i una retòrica especialment agressiva amb l'oposició.

Alguns afirmen que aquesta deriva autoritària, socialment regressiva, autonòmicament involucionista i a les antípodes del nostre modern europeisme, s'explica exclusivament per la personalitat d'Aznar. Per dir-ho gràficament, Aznar seria el culpable però el PP seria innocent.

Jo no ho crec, sincerament.

És veritat que el líder, Aznar, amb un posat i una ideologia que sovint és “joseantoniana”, ha tingut un pes molt determinant en moltes de les decisions.

Però també em sembla indubtable que avui aquesta deriva, aquest tarannà autoritari, ha impregnat el conjunt del PP.

I la prova és que en cap dels moments on la política del govern ha estat qüestionada, no tan sols per l'oposició, sinó al carrer, pels agents socials, per la immensa majoria de la ciutadania com quan la guerra d'Iraq.

Doncs bé, com dic, en cap d'aquests moments -d'una enorme gravetat política- en el PP s'han expressat veus discordants de real importància.

Tot el contrari, el PP ha actuat i s'ha expressat d'una forma monolítica, granítica.

I aquest comportament em sembla encara més preocupant que qualsevol altra determinació política.

Perquè l'estructura interna i el funcionament dels partits polítics –així ho afirma la Constitució- han de ser democràtics. I el del PP no ho és.

I si no hi ha democràcia interna en els partits i possibilitat d'expressar opinions plurals, llavors tot l'ordre democràtic se'n ressent greument.

Vull recordar que algunes de les decisions contestades al carrer a l'època dels governs socialistes van ser també qüestionades per persones o col·lectius propers al Partit Socialista.

També a títol individual militants o dirigents socialistes amb responsabilitats van expressar públicament la seva disconformitat en certs moments al llarg dels prop de 14 anys de govern de Felipe González.

Els partits polítics són forts quan saben conjugar unitat de criteri i respecte de la discrepància.

És obligació dels governs prendre decisions, però els partits no poden ofegar mai els debats interns. La renovació democràtica comença en l'expressió i el reconeixement de les diferències.

I tot això cal dir-ho, justament, perquè un dels arguments forts dels populars a les eleccions de 1993 i també de 1996 va ser una vaga proposta de regeneració democràtica. Parlaven fins i tot d'una segona transició.

Avui, després de vuit anys de Govern del PP, potser hauríem de parlar d'una radical regressió.

Crec que tots vostès coincidiran amb mi que el procés pel qual ha estat designat Mariano Rajoy com a candidat a la Moncloa se situa a les antípodes d'una expressió, per mínima que aquesta sigui, de regeneració democràtica.

Rajoy és avui un candidat nomenat a dit per Aznar.

Després del 14 de març desitjo que pugui convertir-se en el líder consolidat del primer partit de l'oposició.

Vull recordar, en canvi, que Zapatero va guanyar un disputat Congrés on no era ell precisament el candidat favorit.

Crec que cap partit està autoritzat per donar lliçons de renovació democràtica a cap altre. Per tant, com a Primer Secretari del PSC, tampoc jo no ho faré.

Ara bé, si realment volem avançar en aquesta qüestió, tan central per al funcionament d'un país, hem de comprometre'ns a tirar endavant una sèrie de reformes que millorin la nostra vida política.

Hem de recuperar els valors fundadors de la nostra democràcia.

Cal una aposta decidida per la regeneració democràtica, per la qualitat de la participació dels ciutadans i ciutadanes i per la transparència en la presa de decisions.

Crec, sincerament, que aquests quatre anys de majoria absoluta del PP i d'"aznaridad" han suposat més aviat un restabliment dels tics autoritaris del tardofranquisme.

La deriva autoritària d'aquests últims quatre anys col·loca de nou el debat sobre la democràcia -sobre la seva qualitat- al centre del debat polític i electoral, que els ciutadans i ciutadanes, amb el seu vot, hauran de dirimir el proper diumenge.

El compromís amb la democràcia, amb l'ampliació dels espais democràtics, no és solament el compromís amb la llibertat i la igualtat.

És també, i molt fonamentalment, un compromís perquè les decisions que afecten a la vida col·lectiva, als interessos generals, es prenguin de manera pública i transparent.

Els socialistes creiem que avui cal una veritable defensa de la dignitat dels ciutadans i ciutadanes, a favor de la qualitat de la llibertat d'opinió i compromesa amb l'expulsió de les formes autoritàries.

Unes formes autoritàries que també s'expressen en les relacions amb els països tradicionalment amics i veïns.

No es pot oblidar la sorpresa causada per les declaracions d'un president de govern que davant la negativa de Marroc a signar el tractat de Pesca amb la UE no pot més que afirmar "se van a enterar".

Una frase més pròpia de taverna que d'unes serioses relacions internacionals.

Els socialistes a partir del 14 de març, amb Rodríguez Zapatero com a President del nou executiu, ens comprometem a tirar endavant cinc idees-força per aprofundir en la nostra democràcia.

En primer lloc, **avançar cap a una democràcia participativa.**

Com vostès saben, els ideals socialistes, tant a Catalunya com a Espanya, han estat fortament influenciats per valors republicans.

Entenguin el republicanisme no com una aposta per una determinada forma d'Estat, sinó com un sistema de valors que defensa una democràcia forta.

Doncs bé, els socialistes defensem una democràcia forta i aquesta no pot ser cap altra que una democràcia participativa.

En aquesta direcció ens proposem presentar una Llei Bàsica de Participació Institucional, que aplegui tota la normativa dispersa en aquesta matèria i que aprofundeixi en el dret a la participació de les organitzacions socials.

En definitiva, més reconeixement i major competència per als agents socials.

Així mateix, reactivarem les institucions participatives dins de l'escola, especialment en tot el que fa referència als Consells Escolars i l'associacionisme estudiantil.

Desenvoluparem el dret d'accés al mitjans de comunicació de titularitat pública per part de les organitzacions socials.

En matèria electoral, que necessita d'un consens parlamentari ampli, els socialistes proposem obrir un debat social i polític a fi d'avançar en els següents objectius:

1. Desbloqueig de les llistes electorals, reconeixent a l'elector la facultat d'expressar una o diverses preferències entre els candidats de la llista elegida.
2. Debats en els mitjans de comunicació, amb caràcter obligatori als mitjans de comunicació audiovisuals públics.
3. Regulació legal -i raonable- de la publicitat institucional.
4. Elecció directa dels alcaldes, mitjançant una votació diferent però simultània a la dels regidors i en un sistema de doble volta. Dret al sufragi a les eleccions municipals a totes les persones que resideixin legalment a Espanya.
5. Paritat de sexes en la composició de les llistes electorals.

Pel que fa al funcionament dels partits polítics, els socialistes impulsarem un consens a fi de modificar-ne la legislació. L'objectiu d'aquesta reforma és la d'assolir un model de finançament suficient, transparent, públic i controlat.

En relació al món sindical, cal reconèixer que els seus dos milions i mig d'afiliats i els més de 250 mil delegats els atorguen una importància capital com a instrument de participació social i de representació dels treballadors i les treballadores.

En el context de les actuals modificacions de l'estructura econòmica mundial, els socialistes som conscients de la necessitat d'enfortir un sindicalisme que respongui a interessos generals i que sigui un instrument vàlid d'interlocució.

Per fer possible això potenciarem el paper constitucional dels sindicats, però també de les organitzacions empresarials en defensa dels interessos que els hi són propis.

En definitiva, el nostre concepte republicà de llibertat entès com a no-dominació ens duu a situar en un paper central els agents socials intermedis. La democràcia no s'acaba en el Parlament.

En segon lloc, com a resultat d'aquesta democràcia més participativa, volem fer efectiu un govern responsable davant la societat i el Parlament.

Al llarg d'aquests quatre anys de govern amb majoria del PP el pluralisme i la diversitat, el diàleg i la tolerància, el respecte institucional i la cohesió territorial han estat fortament malmesos.

En aquest sentit, l'obstinació del PP per dur endavant, per exemple, projectes com el PHN enfront d'una oposició ciutadana i territorial majúscula, revela el tarannà autoritari dels governs d'Aznar i Rajoy.

Sense entrar en consideracions tècniques, un govern que diu vetllar pels interessos nacionals no pot tirar endavant un projecte que enfronta tan perillosament els territoris.

El PP ha fomentat una cultura de la crispació política i de l'enfrontament territorial.

Els socialistes ens comprometem a obrir una nova etapa, presidida pel diàleg i la recerca del consens.

Pel que fa a la tasca del Congrés dels Diputats, pensem que cal modificar-ne el Reglament per assegurar un major control del govern per part dels grups polítics.

Ens cal una nova regulació de les Comissions d'investigació, a fi que es puguin crear-ne a instàncies de l'oposició i per tal de garantir l'accés a tota la documentació pública i privada.

Ens cal també un nou Reglament per obrir el Parlament a la societat a través de la publicitat dels treballs parlamentaris i del dret dels ciutadans a accedir a la documentació parlamentària i a les dades.

Cal, finalment, impulsar la presència del Parlament a la TV i a Internet.

En tercer lloc, els socialistes ens comprometem a garantir una informació lliure i plural en els mitjans de comunicació.

Aquest és un requisit fonamental per a l'existència d'una democràcia forta i participativa.

Per això ens comprometem a crear el Consell Superior de l'Audiovisual com a autoritat independent tant del govern com dels grups de poder econòmics, empresarials, educatius, culturals, i que regularà l'activitat de tots els operadors en el mercat audiovisual, siguin públics o privats.

L'aprovació de l'Estatut de la Professió Periodística per a garantir la independència professional, que reguli els drets (també laborals) i els deures dels professionals, la qualitat informativa, la clàusula de consciència i el secret professional.

Les empreses de comunicació actuaran conforme a un Codi Deontològic en el que figurarà la responsabilitat social per l'activitat desenvolupada.

Impulsarem la conversió de l'Estatut de la Ràdio i Televisió en Estatut de Servei Públic, a fi de garantir la pluralitat i la qualitat informativa.

Així mateix, considerem imprescindible l'elecció del director general de RTVE per una majoria qualificada del Congrés dels Diputats de dos terços i per un temps de cinc anys.

Finalment, proposem la creació de tres nous Canals Digitals Terrestres: un d'infantil, un segon adreçat als joves, que es desenvoluparà a través d'acords amb les Universitats, i un altre de parlamentari.

En quart lloc, els socialistes ens comprometem a garantir una justícia ràpida i responsable, de confiança i de qualitat. I, sobretot, a respectar escrupolosament el principi de divisió efectiva de poders i de no ingerència del govern en la justícia.

La justícia es un poder de l'Estat que ha de ser independent, però també es un servei públic que ha de ser de qualitat. Per això, reformarem l'Estatut Orgànic del Ministeri Fiscal per tal que el Fiscal General de l'Estat tingui un mandat de cinc anys, no renovable, amb causes de cessament objectives.

Hi haurà una compareixença prèvia en el Parlament abans del seu nomenament i control parlamentari adequat.

El Fiscal General de l'Estat no podrà intervenir ni prendre decisions en relació amb els procediments penals que afectin als membres del govern.

En cinquè i darrer lloc, ens comprometem a impulsar i assegurar legalment la transparència de la nostra vida pública.

Crearem una Oficina Pressupostària, amb la finalitat de garantir la transparència, netedat i veracitat de les dades sobre execució i gestió dels Pressupostos Generals de l'Estat.

Garantirem la neutralitat política i la imparcialitat dels organismes de regulació i control, com ara la Comisión Nacional del Mercado de Valores, renunciant al monopoli governamental en el nomenament dels seus membres directius i enfortint els mecanismes de control parlamentari directe.

Finalment, ampliarem i clarificarem legalment el règim d'incompatibilitats i registre d'interessos dels membres del Govern, dels alts càrrecs i dels directius d'empreses públiques i dels organismes de control.

Els socialistes som conscients que el 14 de març ens hi juguem moltes coses. La possibilitat de desenvolupar l'actual Estat de les Autonomies. La tria per reforçar la qualitat dels serveis públics i enfortir l'estat del benestar.

Però també ens juguem l'oportunitat de fer efectives iniciatives reals en el camp de la renovació democràtica i la qualitat política del nostre sistema.

La dreta espanyola, que lluny d'anar cap al centre ha adoptat posicions extremades i institucionalment deslleials, no ha fet res en aquest terreny.

Tot el contrari, molts observadors imparcials han denunciat un clar retrocés de les llibertats públiques i de deteriorament de la qualitat democràtica.

Avui els socialistes, després de vuit anys a l'oposició, som altra vegada una opció de govern capaç d'obrir a Catalunya i a Espanya una nova etapa.

Els vuit anys de govern del PP han estat en realitat una marxa enrera, que la història jutjarà més aviat en termes de reacció que d'avenç, d'involució conceptual dels valors fundadors de la Constitució de 1978, que no pas com una actualització democràtica i participativa d'aquests principis en el marc d'una societat més complexa, més plural i plenament europea.

Aquest és avui una part substancial del repte dels socialistes i del compromís de José Luis Rodríguez Zapatero.

Una altra Espanya és possible, també en el terreny de la qualitat i la salut democràtica, després del proper diumenge, 14 de març.

Aquesta és la nostra convicció. Moltes gràcies.

Partit dels
Socialistes
de Catalunya
(PSC-PSOE)

